

Ezdráš-Nehemjáš
Třetí díl
Ezd 4

1. Nepřátelé (verše 1-5)

Zahájení stavby chrámu neušlo pozornosti protivníků. Jednalo se zřejmě o obyvatelstvo, které kdysi Asyřané nastěhovali do severní části Izraele po odsunu původních obyvatel, tedy Izraelitů. Tito lidé nabídli židovským vůdcům v Jeruzalémě pomoc se stavbou chrámu. Ovšem to, že vypravěč je označuje slovem „protivníci“ (v. 1 ČEP) může naznačovat, že už ta nabízená pomoc měla být součástí jejich nepřátelských úkladů. Svoji nabídku odůvodnili tím, že Hospodinu obětují od dob, kdy je do oblasti přestěhoval asyrský král Esarchadón (vládl v letech 681-669 př. Kr.). Ve 2Kr 17,24-33 se dovídáme více o „zbožnosti“ těchto lidí. Stručně řečeno to byli modláři. Když byli Asyřany přestěhováni na území Izraele, přinesli si s sebou i své náboženství, uctívali své modly. Protože však na ně v zemi útočila divá zvěř, nechali se od jednoho izraelského kněze zaškolit i v uctívání Hospodina. Pravděpodobně se ale jednalo o uctívání zlatého telete, které kdysi v severním království zavedl král Jarobeám, syn Nebatův (viz 1Kr 12,25-31). Judejci spolupráci těchto lidí na stavbě chrámu odmítli. Na stavbě Božího domu s nimi nemohli spolupracovat ti, kdo nepatřili k Božímu lidu a navíc byli modláři. Poukázali výslovně na to, že stavbu chrámu svěřil Kýros jim, tedy lidu Izraele. I duchovní příbytek Boží, kterým je společenství věřících, mají budovat lidé, kteří patří k Božímu lidu, tedy jsou v Kristu Božími dětmi (srov. J 1,12n; J 3,1-21; 1K 3,10-17; Ef 4,7-16; 1P 2,4-8). S nevěřícími a neznovuzrozenými lidmi samozřejmě můžeme v mnoha věcech spolupracovat. Dokud však neuvěří v Pána Ježíše, nemůžeme s nimi tvořit duchovní společenství.

Po odmítnutí nabídnuté spolupráce následoval odpor a úklady proti Judejcům ze strany těch, kdo byli odmítnuti. S odporem a úklady nepřítelů musíme počítat i my při budování duchovního společenství. V mnoha bodech se to může podobat zkušenostem tehdejších Židů. Nepřátelé nemohli stavbě chrámu rovnou zabránit. Židé měli přece oficiální stavební povolení od samotného perského krále. Snažili se tedy Židy různými způsoby zastrašit. Jejich pokusy zde sice nejsou popsány, ale dovedeme si je asi snadno představit. Cílem těchto útoků jistě bylo zasít do srdcí Židů strach a malomyslnost. Měli uvěřit tomu, že chrám stejně nezvládnou dokončit. Měli se bát o sebe a o své rodiny. Můžeme to prožívat podobně, když odmítáme nezdravé kompromisy a činíme v Božím díle další kroky. Okolnosti náhle začnou působit hrozivěji, v našich myslích se objevují temné myšlenky, cítíme se zle. Někteří lidé začnou vést všelijaké řeči, kterými naše počínání zpochybňují. Často ale podobné věci prožíváme právě proto, že jdeme po správné cestě. Někdo se snaží nás od ní odradit.

Došlo i na podplácení rádců na dvoře perských králů. Měli zřejmě pomlouvat Židy u krále, mařit plány Židů na dostavění chrámu. Další oddíl uvádí názorný příklad toho, jakým způsobem se toto očernování Židů u perských králů dělo. Kýros II. Veliký vládl v letech 559-530 př. Kr., Dareios I. Veliký v letech 522-486 př. Kr. Mezi nimi vládli králové Kambýsés II. (530-522 př. Kr.) a Bardija (522 př. Kr.).

2. Názorný příklad protivenství (verše 6-23)

Veršem 6 začíná jakási velká závorka nebo vsuvka, která končí až ve verši 23. Vypravěč zde předbíhá do budoucnosti a píše o událostech, které se odehrály až za králů Xerxa a Artaxerxa. Verše 6-23 se tedy přímo netýkají stavby chrámu. Pojednávají však o stejném druhu odporu a nepřátelství, o nichž v souvislosti s obnovou chrámu čteme. Slouží nám tak jako názorný příklad toho, jak asi odpor proti stavbě chrámu v praxi probíhal.

Hlavní taktikou nepřátel bylo, že na obyvatele Judska a Jeruzaléma u perských králů *žalovali*. To se dělo i za vlády krále Xerxa. Xerxes I. kraloval v letech 486-465 př. Kr. (hebrejské jméno ACHAŠVÉROŠ, v. 6; snad totožný s králem z knihy Ester). Za jeho vlády sepsali nepřátelé žalobu na Židy. Slovo „žalobu“ ve verši 6 je překladem hebrejského slova SITNÁ (viz též Gn 26,21), které významově souvisí se slovesem S-T-N (sočit, osočit, osočovat). Souvisí tedy také se slovem SÁTÁN (osočovatel, žalobce; srov. Zj 12,9n). Boží lid a Boží dílo jsou zde pomlouváni, obžalováni. To je ďábelská metoda boje, s níž musí počítat i následovníci Ježíše Krista (srov. Mt 5, 11n).

Podrobněji se vypravěč zabývá žalobou, která byla na obyvatele Judska podána za následujícího krále. Byl jím král Artaxerxes I. (Longimanus), který vládl v letech 465-424 př. Kr. (hebrejsky ARTACHŠASTÁ, ARTACHŠAST, v. 7; aramejsky ARTACHŠAST, v. 8, 11 a 23). Jako původci žaloby jsou ve verši 7 jmenovitě uvedeni Bišlám, Mitredat a Tabel. Z textu můžeme usoudit, že byli představiteli větší skupiny nepřátel Židů. Ve vlastním dopise králi však jako hlavní odesílatelé vystupují místodržitel Rechúm a písař Šimšaj. Tato skutečnost nás nemusí rušit. Můžeme si ji vysvětlit tak, že Rechúm a Šimšaj ve svém dopise zformulovali stížnosti oněch tří mužů. Navíc sami patrně patřili k nepřátelům Židů a byli tedy se „zadavateli“ dopisu zajedno. A vzhledem k tomu, že patřili k vyšším říšským úředníkům, musel mít jejich list u krále větší váhu, než kdyby ho dříve jmenovaní tři muži psali sami.

Ve verši 8 máme přechod z hebrejštiny do aramejštiny. Snad hlavně díky tomu, že je zde citována úřední korespondence.

V dopise úředníci krále upozorňují, že Judejci staví hradby Jeruzaléma. Varují krále před dostavěním města. Bude-li město dostavěno, přijde prý král o daně a ztratí kontrolu nad celou oblastí. Připomínají vzpurnost tohoto města

v minulosti. Vyzývají krále, aby si vzpurnost města ověřil v historických záznamech. V dopise se samozřejmě pisatelé staví do role těch, kterým záleží na králově prospěchu. Do úředního dokumentu přece nemohli psát o svých nepřátelských motivech.

Král na dopis odpověděl vstřícně. Skutečně nechal hledat ve starých záznamech, aby si ověřil, že město bylo v minulosti vzpurné. A tato informace se potvrdila. Nařídil vydat rozkaz k zastavení stavby hradeb. Máme zde opět názorný příklad toho, jak se fakta dají zneužít a chybně vyložit. Jeruzalémští králové se v minulosti opravdu bouřili proti cizím vládcům (např. 2Kr 18,7). Avšak za vlády perských králů Židé na žádnou vzpuru nepomýšleli. Nepřátelé okamžitě využili královy odpovědi a násilím stavění jeruzalémských hradeb zastavili. Tak patrně vznikla situace, do níž přišel Nehemjáš (srov. Neh 1n). I církev Ježíše Krista může být snadno pronásledována pod záminkou, že slouží rozvracení státu.

3. Zastavení stavby chrámu (verš 24)

Tento verš navazuje na verš 5. Stavba chrámu byla zastavena podobným způsobem jako stavba hradeb. A zůstala zastavena až do druhého roku vlády krále Dareia, tedy do roku 520 př. Kr. To byl rok, kdy vystoupili proroci Ageus a Zacharjáš. Jejich prostřednictvím vybídl Hospodin svůj lid k tomu, aby opět začal stavět chrám.